

Innst. S. nr. 122

(2001-2002)

Innstilling fra forsvarskomiteen om visse organisasjonsendringer mv. i Forsvaret

St.prp. nr. 36 (2001-2002)

Til Stortinget

1. INNLEDNING

I denne proposisjonen legger Regjeringen frem forslag til visse endringer i Forsvarets struktur og organisering. Endringene gjelder sammenslåing, nedlegging og lokalisering av avdelinger/enheter. Hensikten er å redusere driftsutgiftene, frigjøre ressurser til annen prioritert virksomhet i Forsvaret og bidra til å skape forutsigbarhet for de tilsattes arbeidssituasjon. Proposisjonen omhandler følgende forslag:

- opprettelse av Forsvarets sanitet
- lokalisering av Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter
- lokalisering av Forsvarets hundeskole.

Forslagene er basert på de overordnede retningslinjer behandlet i Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) Omleggingen av Forsvaret i perioden 2002-2005. Forslagene som fremlegges i proposisjonen, er beregnet å medføre investeringer på 234 mill. kroner og et innsparingspotensiale på 95 årsverk sammenlignet med dagens organisering.

For å nå de mål og få til de omprioriteringer som beskrives i St.prp. nr. 45 (2000-2001), er det viktig å oppnå driftsinnsparinger. I takt med utviklingen vil det være nødvendig med nye organisasjonstiltak som berører hele Forsvarets organisasjon for å kunne avstemme driftsutgiftene mot Forsvarets fremtidige oppgaver og investeringsbehov. Utviklingen av Forsvarets struktur og organisering er basert på helhetstenkning, handlefrihet, nøkternhet og evne til samarbeid på tvers av forsvarsgrenene. Et helhetlig Forsvar innebærer at de ulike delene av Forsvarets styrkestruktur og virksomhet er avstemt mot hverandre. En slik helhet bidrar til effektiv bruk av ressursene, og gir handlefrihet til å bygge ut vårt militære forsvar om og når det er nødvendig.

2. ENDRINGER I FORSVARETS SANITETS-ORGANISASJON

2.1 Opprettelse av en felles sanitetsorganisasjon

Regjeringen foreslår å opprette Forsvarets sanitet som det øverste sanitetsfaglige organ i Forsvaret innen 31. desember 2004. Hærens sanitet legges ned innen samme dato.

For at Forsvaret skal kunne ha en effektiv og tidsmessig sanitetsorganisasjon er det, etter Regjeringens vurdering, nødvendig å samle sanitetsressursene under én felles, faglig ledelse. Basis for den nye organisasjonen vil være dagens sanitetsstab i Forsvarets overkommando (FO/SAN) uten logistikk- og personalelementer. Disse er overført til hhv. Forsvarets logistikkorganisasjon og Vernepliktsverket. Den delen av fagområdet sanitet og veterinærtjeneste som er felles for alle forsvarsgrener, samles i et Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS) slik Stortinget har besluttet i Innst. S. nr. 342 (2000-2001). MUKS vil være under kommando av sjefen for den nye sanitetsorganisasjonen. I tillegg til grunnleggende sanitetsutdanning vil MUKS også være sanitetssjefens faglige organ med ansvar for:

- et eventuelt strategisk sanitetselement i forsvarsstaben, sanitetselementene i Fellesoperativt hovedkvarter, Landsdelskommando Nord og Landsdelskommando Sør,
- planlegging og resultatanalyse av medisinsk etterretningsvirksomhet,
- planlegging og utøvelse av medisinsk beredskaps-tjeneste i Forsvaret gjennom et medisinsk operasjonssenter (MEDOPS),
- prioritering og koordinering av all medisinsk relatert forskning i Forsvaret,
- fredshelsetjenesten, herunder bedriftshelsetjenesten i Forsvaret og oppfølging av personell før, under og etter internasjonal tjeneste, og

- grunnleggende og fellesfaglig videregående sanitetsutdanning for personell fra og i alle forsvarsgrener.

I tillegg til militærmedisinske spørsmål skal Sjef Forsvarets sanitet også ta vare på den tilknytningen Forsvaret har, og må ha, til den sivile delen av de medisinske fagfelt. Dette gjelder i forhold til både utdanning og spesielle faglige spørsmål som krever spisskompetanse innenfor et lite fagmiljø. Fagsentra som organisatorisk tilhører Forsvarets sanitet (FSAN), kan derfor rent fysisk være lokalisert i tilknytning til et eksternt fagmiljø. Slike fagsentra vil eksempelvis være flymedisin og sjøfartsmedisin (navalmedisin). Disse videreføres som en del av MUKS, men kan fortsette sin virksomhet i nåværende lokaliteter.

For å ivareta de sanitetsfaglige oppgavene som er beskrevet ovenfor, anbefaler Regjeringen at det opprettes en felles sanitetsorganisasjon for Forsvaret - Forsvarets sanitet. Forsvarets overkommando/Sanitetsstaben videreføres i den nye organisasjonen, men reduseres med 50 pst. - 64 årsverk - i forhold til dagens bemanning. De forsvarsgrenvise sanitetselementer i stabene reduseres i omfang og tilpasses den nye sanitetsorganisasjonen for bedre utnyttelse av den samlede kompetansen innen fagområdet sanitet.

Som troppeart under Generalinspektøren for Hæren, har Hærens sanitet stått i en særstilling. De andre forsvarsgrenene har ikke hatt tilsvarende formell organisering av sanitetstjenesten. Opprettelse av FSAN vil ivareta troppeart/våpenart/tjenestefelt sanitet for alle forsvarsgrener og Heimevernet. Hærens sanitet kan dermed legges ned.

2.2 Lokalisering av Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS)

Regjeringen foreslår å lokalisere et militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS) på Sessvollmoen. Lahaugmoen leir legges ned - tiltakene iverksettes innen 31. desember 2004.

Ved behandling av Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) vedtok Stortinget opprettelsen av et militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS). Stortinget anmodet om at MUKS ble vurdert lokalisert innenfor alternativene Østerdal garnison, Sessvollmoen eller Lahaugmoen. På bakgrunn av Stortingets anmodning nedsatte departementet en arbeidsgruppe og ga denne som tilleggsmandat også å vurdere Haslemoen som et lokaliseringalternativ.

Departementet legger til grunn at det er de faglige argumenter og økonomiske konsekvenser som er avgjørende for lokalisering av MUKS. Forsvarets fagmedisinske kompetansmiljøer utvikles fra tilsvarende sivile miljøer, og det forutsettes derfor nærhet til en variert del av de nasjonale medisinske og veterinærmedisinske fagsentra.

De spesielle tilsetningsvilkår for Forsvarets militære leger, tannleger, farmasøyter, psykologer og veterinærer gjør at disse normalt vil vedlikeholde og utvikle sin faglige spisskompetanse ved å arbeide med de samme oppgaver ved en sivil institusjon. Nærhet til relevante institusjoner er derfor avgjørende for å rekruttere og beholde både militær og sivil sanitetsfaglig spisskompetanse.

Alternativet Sessvollmoen medfører en positiv nåverdi på ca. 183 mill. kroner i forhold til Terningmoen, ca. 213 mill. kroner i forhold til Lahaugmoen og ca. 216 mill. kroner i forhold til Haslemoen. Sessvollmoen er med andre ord det økonomisk mest gunstige alternativet av disse.

3. FORSVARETS HUNDESKOLE

Regjeringen foreslår at Forsvarets hundeskole underlegges Generalinspektøren for Hæren og samlokaliseres med utdannings- og kompetansesenter for Hærens logistikkvåpen (LOGUKS) på Sessvollmoen/Hauerseter. Tiltaket iverksettes innen 1. januar 2003. Seiersten fort legges ned fra samme dato.

Det er ikke mulig å realisere personellmessige innsparinger ved å lokalisere FHSK til en ny avdeling. Skolen får i dag all sin administrative støtte fra Oscarsborg festning. Med unntak av kontorpersonalet driver ingen av de tilsatte med administrasjon. Det er derfor ikke grunnlag for å redusere dagens driftsutgifter ved en endring av hundeskolens administrative tilknytning eller flytting. Ingen av de vurderte alternativene fører til løsninger hvor reduksjon i driftsutgiftene oppveier de nødvendige investeringsbehov. Innsparingspotensialet ved FHSK kan derfor ikke sees isolert, men i sammenheng med nedleggelsen av Forsvarets virksomhet på Oscarsborg festning og den reduksjon i driftskostnader som fremkommer der.

Lokalisering til Hauerseter/Sessvollmoen gir muligheter for samvirke med Hærens logistikkavdelinger, felles kompetansesenter for utdanning av vogndførere, Forsvarets militærpolitiskole og Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS) med bl.a. Veterinærinspektøren som har egen dyrestall. Nærhet til Oslo lufthavn Gardermoen gir også muligheter for trening av hunder i et flyoperativt miljø.

Sessvollmoen framstår som det klart rimeligste alternativ spesielt fordi det er små behov for investeringer i eiendommer, bygg og anlegg. Disse er beregnet til 38 mill. kroner. Nåverdien for investerings- og driftskostnadene over ti år er 146 mill. kroner. Tilsvarende er nåverdiberegningen for dagens lokalisering 169 mill. kroner, Rygge 158 mill. kroner og Heistadmoen 160 mill. kroner. Lokalisering til Hauerseter/Sessvollmoen er det klart rimeligste alternativ både investerings- og driftsmessig selv når man sammenligner nødvendige kostnader ved å forbli i nåværende lokaliteter.

4. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunnar Halvorsen, Leif Lund og lederen Marit Nybakk, fra Høyre, Bjørn Hernæs og Åge Konradsen, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold og Per Ove Width, fra Sosialistisk Venstreparti, Kjetil Bjørklund, fra Kristelig Folkeparti, Åse Wisløff Nilssen, og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, viser til at de forslag som proposisjonen omhandler er uavklarte elementer etter Stortingets behandling av Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, legger til grunn proposisjonens skisserte opplegg med et innsparingspotensiale på 95 årsverk sammenlignet med dagens organisering. Flertallet har også merket seg at forslagene i proposisjonen er beregnet å medføre investeringer på 234 mill. kroner.

Flertallet er enig med departementet i behovet for å oppnå driftsinnsparinger, og ser proposisjonens forslag som et viktig virkemiddel for å oppnå dette.

Flertallet er enig i proposisjonens forslag om å samle sanitetsressursene under en felles faglig ledelse, og at den delen av fagområdet sanitet- og veterinærtjeneste som er felles for alle forsvarsgrener samles i et militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS) lokalisert på Sessvollmoen.

Flertallet legger til grunn proposisjonens konklusjoner på at lokalisering til Sessvollmoen medfører en positiv nåverdi på ca. 183 mill. kroner i forhold til Terningmoen og at denne lokaliseringen framstår som det økonomisk mest gunstige alternativet. Flertallet har imidlertid merket seg at disse økonomiske beregningene har tatt utgangspunkt i hvordan Terningmoen fremsto pr. september 2001, og at dette kan endre noe på de økonomiske konklusjonene.

Flertallet peker likevel på at de sanitetsfaglige kravene klart tilsier at Sessvollmoen velges som lokaliseringsalternativ.

Komiteen viser til Innst. S. nr. 342 (2000-2001) der et flertall i komiteen uttalte:

"Flertallet forutsetter at dykkermedisinsk kompetanse forblir på Haakonsvern."

Komiteen er enig i denne merknaden, og legger til grunn at eksisterende navalmedisinsk kompetanse i tillegg til flymedisinsk og annen spesialmedisinsk kompetanse forblir som lokalisert med utgangspunkt i de nåværende strukturer for å sikre at slik viktig spisskompetanse opprettholdes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser til at moderne sanitetstjeneste, både i en artikkel 5 - ramme og innen-

for internasjonale operasjoner, må sees som en operativ og taktisk støttefunksjon og ikke innenfor en logistikkmessig sammenheng. Disse medlemmer mener derfor at en lokalisering av MUKS til Terningmoen vil sikre en bedre operativ tilnærming til sanitetstjenesten som en del av det operative komplekset knyttet til Østerdalen Garnison. Disse medlemmer vil også peke på at sanitetsfaglig doktrineutvikling vil kunne skje på en bedre og mer rasjonell måte gjennom øvingsvirksomheten i regionfeltet Østlandet. Disse medlemmer har merket seg at departementet i et svar til forsvarskomiteen hevder at en lokalisering til Terningmoen ikke tilfredsstillende sanitetsfaglige krav til lokalisering. Disse medlemmer er uenig i dette, og vil peke på de betydelige dokumenterte sykehus- og sanitetskapasiteter som finnes i regionen indre Østlandet. Disse medlemmer viser videre til at departementet i svar på spørsmål skriver bl.a.:

"En viss spredning av spesielle kompetansemiljøer betinger nye samarbeidsformer og evne til omstilling. Ved f.eks. å ta i bruk videokonferanser, telemedisin og e-post i større grad enn i dag, bør ikke de geografiske avstandene til Sessvollmoen representere noe vesentlig hinder for effektivt samarbeid."

Disse medlemmer er helt enig i departementets vurderinger, og mener at de med like stor grunn kan anvendes på lokaliseringsalternativet Terningmoen.

Disse medlemmer stiller seg videre tvilende til proposisjonens beregninger av nåverdi på 183 mill. kroner i forhold til Terningmoen, og viser i denne sammenheng til tidligere refererte svarbrev fra Forsvarsdepartementet som implisitt synes å indikere at departementets beregninger må være basert på feil premisser. Disse medlemmer mener at både nåværende og fremtidige investeringer på Terningmoen tar høyde for en mulig implementering av MUKS, og at departementets beregninger ikke har fanget opp dette i tilstrekkelig grad.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS) lokaliseres til Terningmoen innen 31. desember 2004. Lahaugmoen leir legges ned innen samme dato."

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at komiteen har stilt spørsmål til departementet vedrørende ansvarsforhold for fredshelsetjenesten, herunder bedriftshelsetjenesten (for sivilt og militært personell). Av svarene fremgår bl.a. følgende:

"Verne- og helsepersonell i BHT vil fortsatt måtte ha sin frie og uavhengige stilling i arbeidsmiljøspørsmål slik dette er slått fast i AML § 30 selv om sanitetssjefen får det faglige ansvar og myndighet. Dette er ingen endring fra dagens ordning hvor de er underlagt sjef FO/P&Ø."

Flertallet støtter departementets vurdering i denne saken.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget om å legge bedriftshelsetjenesten inn under Forsvarets sanitet ikke er forenlig med § 30 i AML. Disse medlemmer vil gå inn for at bedriftshelsetjenesten opprettholdes som en del av FO/P&Ø/HMS-prosess.

Komiteen viser til forslaget om at Forsvarets hundeskole underlegges Generalinspektøren for Hæren og samlokaliseres med utdannings- og kompetansesenter for Hærens logistikkvåpen (LOGUKS) på Sessvollmoen/Hauer seter. Komiteen er enig i dette og at Seiersten fort legges ned fra 1. januar 2003.

Komiteen viser til at det ikke lenger skal være militær virksomhet på Ocarsborg festning etter 1. august 2002 når Forsvarsbygg overtar ansvaret for festningen. Komiteen viser videre til at Oscarsborgs rolle som historisk minnesmerke må bli ivaretatt på tross av at Forsvaret ikke lenger vil være til stede. Komiteen viser til Innst. S. nr. 314 (2000-2001) og forventer at Forsvarsdepartementet og Kulturdepartementet følger dette opp, bl.a. når det gjelder tilsyn og daglig virksomhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det i beslutningsgrunnlaget for lokalisering av Forsvarets hundeskole er lagt vekt på at de klimatiske forhold i Østerdalen Garnison taler mot lokalisering dit. Disse medlemmer stiller seg tvilende til dette, og vil hevde at bl.a. utdanning av bombehunder sannsynligvis burde kunne utdannes vel så effektivt som en del av det operative ingeniørmiljøet der, men finner av etableringsmessige årsaker ikke

grunnlag for å fremme alternativt forslag om det i denne omgang.

5. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS) lokaliseres til Terningmoen innen 31. desember 2004. Lahaugmoen leir legges ned innen samme dato.

6. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og rår Stortinget til å fatte slikt

vedtak:

I

Forsvarets sanitet opprettes som det øverste sanitetsfaglige organ i Forsvaret innen 31. desember 2004. Hærens sanitet legges ned innen samme dato.

II

Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS) lokaliseres til Sessvollmoen innen 31. desember 2004. Lahaugmoen leir legges ned innen samme dato.

III

Forsvarets hundeskole underlegges Generalinspektøren for Hæren og samlokaliseres med Utdannings- og kompetansesenter for Hærens Logistikkvåpen på Sessvollmoen/Hauer seter innen 1. januar 2003. Seiersten fort legges ned innen samme dato.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 21. mars 2002

Marit Nybakk
leder

Per Roar Bredvold
ordfører

Bjørn Hernæs
sekretær